

IFLA/UNESCO MANIFEST BIBLIOTEK SZKOLNYCH

Biblioteka szkolna w procesie nauczania i uczenia się dla wszystkich

Biblioteka szkolna dostarcza informacji i pomysłów, które są podstawą satysfakcjonującego funkcjonowania w społeczeństwie edukacyjnym. Wyposaża uczniów w umiejętność uczenia się przez całe życie i rozwija wyobraźnię, przygotowuje do roli odpowiedzialnych obywateli.

Misja biblioteki szkolnej

Biblioteka szkolna udostępnia książki i inne źródła informacji, a także świadczy usługi, które ułatwiają wszystkim członkom społeczności szkolnej rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i efektywnego korzystania z informacji w różnych postaciach i za pośrednictwem różnych mediów. Zgodnie z Manifestem Bibliotek Publicznych UNESCO biblioteki szkolne wchodzą w skład sieci bibliotecznych i informacyjnych.

Personel biblioteki szkolnej udostępnia książki i inne źródła informacji, różnorodne pod względem treści, w formie tradycyjnej i elektronicznej, na miejscu i na zewnątrz biblioteki. Biblioteka szkolna gromadzi również podręczniki, pomoce naukowe i materiały metodyczne.

Udowodniono, że gdy bibliotekarze i nauczyciele współpracują ze sobą w szkole w celu polepszenia umiejętności pisania, czytania, uczenia się, rozwiązywania problemów, umiejętności informacyjnych swoich wychowanków, efekty są dużo lepsze niż w przypadku braku takiego współdziałania.

Biblioteka szkolna musi obsługiwać na równi wszystkich członków społeczności szkolnej, bez względu na wiek, rasę, płeć, religię, narodowość, język, status zawodowy czy społeczny. Szczególną uwagę należy zwrócić na te osoby, które, z różnych względów nie mogą korzystać z podstawowych usług biblioteki (np. niepełnosprawni, imigranci). Dostęp do biblioteki powinien być zgodny z Deklaracją Praw Człowieka ONZ i nie może ulegać żadnym ograniczeniom ideologicznym, politycznym, religijnym czy komercyjnym.

Finansowanie, podstawy prawne, sieci

Biblioteka szkolna jest podstawą wszystkich długoterminowych działań związanych z upowszechnieniem umiejętności czytania, pisania, zdobywania informacji, kształcenia oraz rozwoju ekonomicznego, społecznego i kulturalnego. W gestii władz lokalnych, regionalnych i narodowych leży zapewnienie jej możliwości sprawnego działania oraz uwzględnienie jej interesów w stosownych zapisach prawnych. Biblioteka musi mieć zapewniony budżet na kształcenie i doskonalenie kadry, niezbędne materiały, technologie i sprzęt.

Korzystanie z biblioteki szkolnej musi być bezpłatne.

Biblioteka szkolna jest podstawowym partnerem dla biblioteki lokalnej, regionalnej, narodowej oraz dla sieci informacyjnej. W przypadku gdy biblioteka szkolna jest połączona (zbiorami lub usługami) z inną biblioteką (np. publiczną), należy w odpowiednich przepisach uwzględnić i wyraźnie zaznaczyć jej specyficzne cele.

Cele biblioteki szkolnej

Biblioteka szkolna jest integralną częścią procesu dydaktycznego.

Podstawę pracy biblioteki szkolnej stanowią :

- wspomaganie i podnoszenie rangi celów edukacyjnych wyznaczonych przez programy nauczania i program pracy szkoły,
- wyrabianie i pogłębianie u dzieci nawyku czytania i uczenia się, korzyści i zadowolenia płynących z tych czynności, a także przyzwyczajanie do korzystania z bibliotek przez całe życie,
- umożliwianie tworzenia i przetwarzania informacji w celu pogłębiania wiedzy, zrozumienia świata, kształcenia wyobraźni i dla przyjemności,
- pomaganie wszystkim uczniom w nauce i wyrabianiu umiejętności przetwarzania i przyswajania informacji, w zależności od jej formy, środka przekazu, kanału komunikacyjnego,
- udostępnianie lokalnych, regionalnych, narodowych oraz międzynarodowych źródeł informacji, stwarzanie możliwości wymiany poglądów, opinii, pomysłów i doświadczeń, organizowanie działań rozwijających świadomość oraz wrażliwość kulturową i społeczną,
- współpraca z uczniami, nauczycielami, administracją szkolną i rodzicami,
- szerzenie idei, mówiącej, że wolność intelektualna i wolny dostęp do informacji są zasadniczą wartością, warunkiem efektywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa obywatela w życiu społecznym,
- propagowanie czytelnictwa w szkole i poza nią, reklama usług i inicjatyw biblioteki.

Aby wypełniać te funkcje biblioteka szkolna stale rozwija kierunki działania i poszerza zakres usług, rozwija warsztat informacyjny i zatrudnia odpowiednio przygotowany personel.

Personel biblioteki szkolnej

Odpowiednio wykwalifikowany bibliotekarz szkolny jest odpowiedzialny za planowanie pracy i organizację biblioteki szkolnej. W miarę potrzeb i możliwości wspomagają go dodatkowo zatrudnione osoby. Wszyscy razem współpracują z pracownikami całej szkoły, biblioteka publiczną i innymi bibliotekami.

Rola biblioteki szkolnej różni się w zależności od budżetu, programu, metod pracy szkoły oraz sytuacji prawnej biblioteki. W dobie szybkiego rozwoju technologii informacyjnych bibliotekarze szkolni odpowiedzialni są za wykształcenie niezbędnych umiejętności informacyjnych u uczniów i nauczycieli, sami też powinni nieustannie doskonalić się w tej dziedzinie.

Sprawne funkcjonowanie biblioteki szkolnej. Zarządzanie

Aby zagwarantować efektywne i wymierne w skutkach działanie :

- konieczne jest sformułowanie celów, priorytetów i usług biblioteki w szkole w przepisach prawnych,

- biblioteka szkolna powinna być zorganizowana i prowadzona zgodnie z profesjonalnymi standardami,
- usługi biblioteki szkolnej muszą być dostępne dla wszystkich członków społeczności szkolnej i zgodne z potrzebami środowiska (np. czas otwarcia, brak barier komunikacyjnych),
- warto współpracować z nauczycielami, również emerytowanymi, administracją szkolną, rodzicami, innymi bibliotekarzami i pracownikami informacji, środowiskiem lokalnym.

Wprowadzanie w życie Manifestu

Rządy państw, poprzez swoje ministerstwa odpowiedzialne za edukację, są zobowiązane do opracowania planów, dokumentów prawnych i sposobów działania, mających na celu wprowadzenie w życie postanowień Manifestu. Plany takie winny uwzględniać konieczność szerzenia przesłania tego dokumentu na wszystkich etapach kształcenia bibliotekarzy i nauczycieli.

Translated by:

Tłum B. Staniów

Instytut Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego Wrocław, Poland